

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΣ ΔΥΤΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Επιμέλεια: Μ. Γραφιαδέλλη

α. Γράμματα

Μοναστήρια και αυλές βασιλιάδων: οι μόνοι χώροι όπου μπορούσαν να καλλιεργηθούν τα γράμματα και οι τέχνες μέχρι τα μέσα του 9^{ου} αι.

Μοναστήρια (περίπου από 650 μ.Χ.) διέθεταν βιβλιοθήκες, όπου οι μοναχοί-γραφείς αντέγραφαν:

- τη Βίβλο,
- πατερικά κείμενα,
- χρονικά,
- βιογραφίες Αγίων,
- επιστημονικά και ποιητικά έργα της λατινικής γραμματείας,
- γερμανικά ηρωικά άσματα.

Λειτουργούσαν ως ιδιότυπα σχολεία όπου μπορούσε κανείς να λάβει **λόγια ή θρησκευτική παιδεία.**

Πολλοί μοναχοί προέρχονταν από οικογένειες ευγενών.

Καρολίδεια Αναγέννηση

Πνευματική άνθηση κατά την εποχή του Καρλομάγνου με κέντρο την αυλή του.

Στο Ακυίσγρανο (σημερινό Άαχεν) ίδρυσε ένα είδος Ακαδημίας

1. Τόπος συγκέντρωσης συγγραφέων, ποιητών, καλλιτεχνών, θεολόγων, φιλοσόφων, αρχιτεκτόνων και μουσικών, οι οποίοι συζητούσαν για θέματα εκκλησιαστικά, καλλιτεχνικά και επιστημονικά.
2. Εκεί ανακαλύφθηκαν τα κείμενα της λατινικής λογοτεχνίας και χρησιμοποιήθηκαν ως πρότυπα στην ποίηση.
3. Η ρωμαϊκή τέχνη επηρέασε τους καλλιτέχνες της αυλής του Καρόλου.
4. Διδασκαλία αρχαίων γλωσσών, ρητορικής, γεωμετρίας, γεωγραφίας, μουσικής κ.ά.

Ο Καθεδρικός Ναός της Παναγίας του Άαχεν,
γνωστός και ως Βασιλικός Ναός της Αγίας
Μαρίας, (Γερμαν. *Aachener Dom*).

Ο Καθεδρικός Ναός του Άαχεν αποτελεί το
πρώτο κτίριο που συμπεριλήφθηκε από
την [ΟΥΝΕΣΚΟ](#) στον κατάλογο των [Μνημείων](#)
[Παγκόσμιας Κληρονομιάς](#) το [1978](#).

Ο Θρόνος του Καρλομάγνου

Καμπαναριό και Κύρια Είσοδος

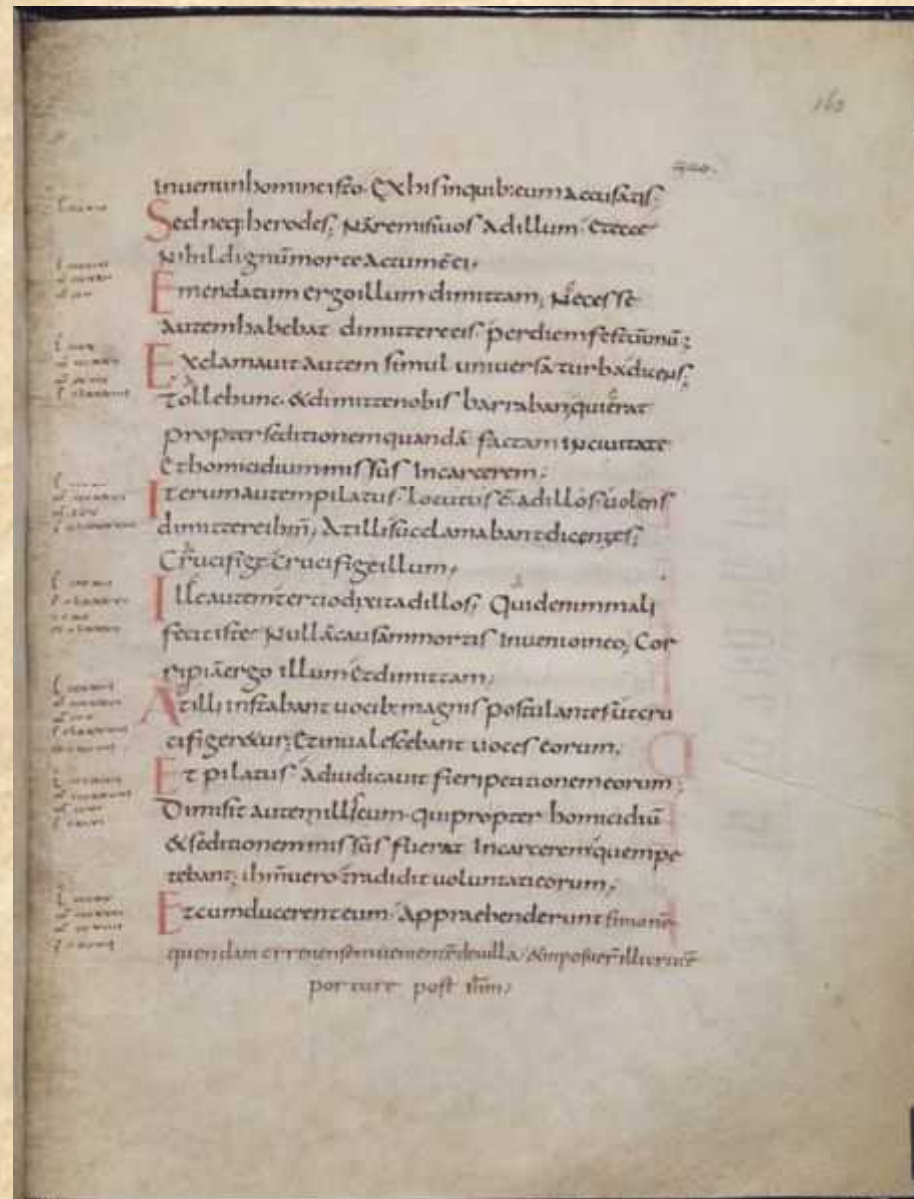

Η θύρα των Λεόντων

5. Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στην αντιγραφή βιβλίων και καθιερώθηκε ένα νέο είδος γραφής, περισσότερο ευανάγνωστης, η **καρολίδεια μικρογράμματα γραφή**.

Λογοτεχνία

- **Δάντης** (1263-1321) **Θεία Κωμωδία**: θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα έργα της παγκόσμιας ποίησης.

Το ποίημα χωρίζεται σε τρία κύρια μέρη
- *Κόλαση, Καθαρτήριο και Παράδεισος* -
και αφηγείται το φανταστικό ταξίδι του Δάντη στον Άδη,
με οδηγούς τον Βιργίλιο και τη Βεατρίκη.

Ο Δάντης κρατώντας ένα αντίτυπο της *Θείας Κωμωδίας*. Διακρίνεται το βουνό του *Καθαρτηρίου* και η είσοδος στον *Παράδεισο*. Πίνακας του Ντομένικο ντι Μικελίνο.

Πετράρχης (1304-1374)

λατινικά και ιταλικά
Λυρικά ποιήματα

Βοκκάκιος (1313-1375) **Δεκαήμερο**: συλλογή διηγημάτων, όπου καυτηριάζεται η υποκρισία των ηθών της εποχής και τονίζεται η χαρά της ζωής και του έρωτα.

Επιστήμη και τεχνολογία

Ίδρυση πανεπιστημίων πριν το τέλος του 12^{ου} αι.: **Μπολόνια, Οξφόρδη, Παρίσι**, με την υποστήριξη αλλά και τον έλεγχο της Εκκλησίας.

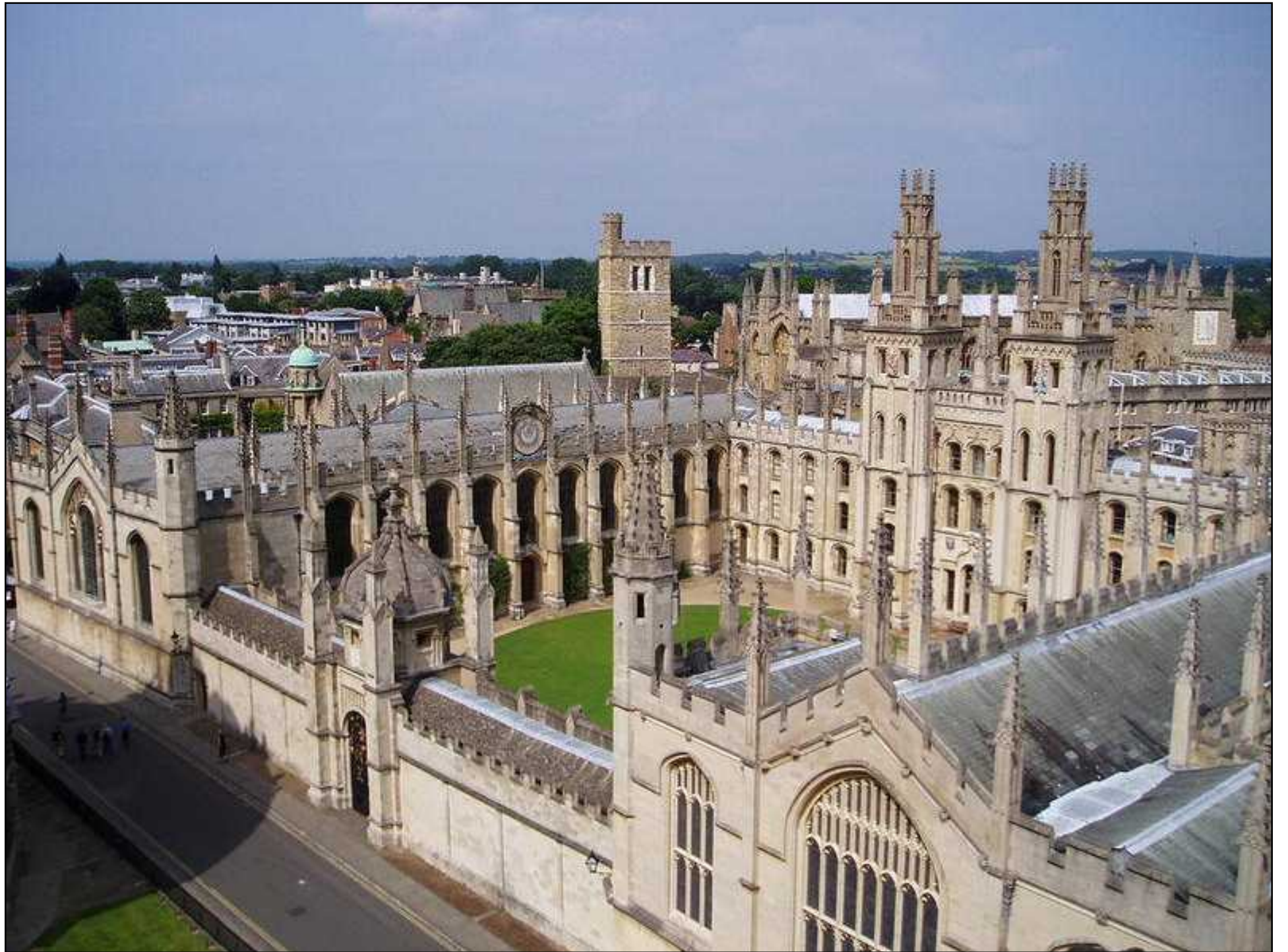

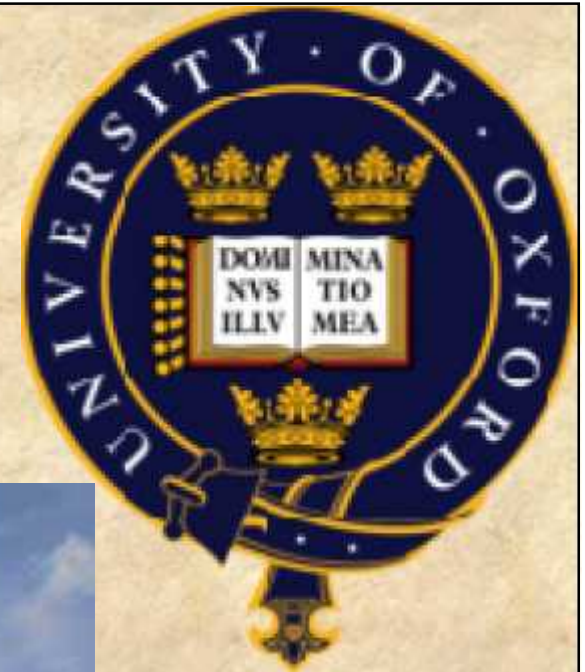

Le grand Portail et Eglise de SORBONNE, College en Université de Paris fondé l'an 1245 par Robert Sorbon homme fort leuant, enrichy par St Louis, et magnifiquement basti par le Cardinal Duc de Richelieu l'an 1642. ou ses os reposent sous le grand autel. Ce bastiment a esté conduit par Mr Mercier Architecte du Roy.

13^{ος} αιώνας:

1. **Θωμάς Ακινάτης**: ιταλός θεολόγος, ο οποίος στα έργα του προσπαθεί να συμβιβάσει την παλαιά γνώση με το δόγμα, προσαρμόζοντας τον Αριστοτέλη στις ανάγκες της χριστιανικής πίστης.

Ρογήρος Βάκων: άγγλος φιλόσοφος και μελετητής του Αριστοτέλη, που κατόρθωσε να απελευθερωθεί από τη σχολαστική φιλοσοφία και να προαναγγείλει την πειραματική μέθοδο στην επιστήμη.

Στη διάρκεια του Μεσαίωνα οι τεχνολογικές πρόοδοι ήταν ελάχιστες.

Οι περισσότερες από αυτές έγιναν κατά τους τελευταίους αιώνες, έχουν σχέση με τη γεωργική παραγωγή και αποτελούν βελτίωση γνωστών μεθόδων εκμετάλλευσης της δύναμης του αέρα ή του νερού, όπως οι νερόμυλοι.

- Εφεύρεση πυροβόλου όπλου (14^ο αι.)

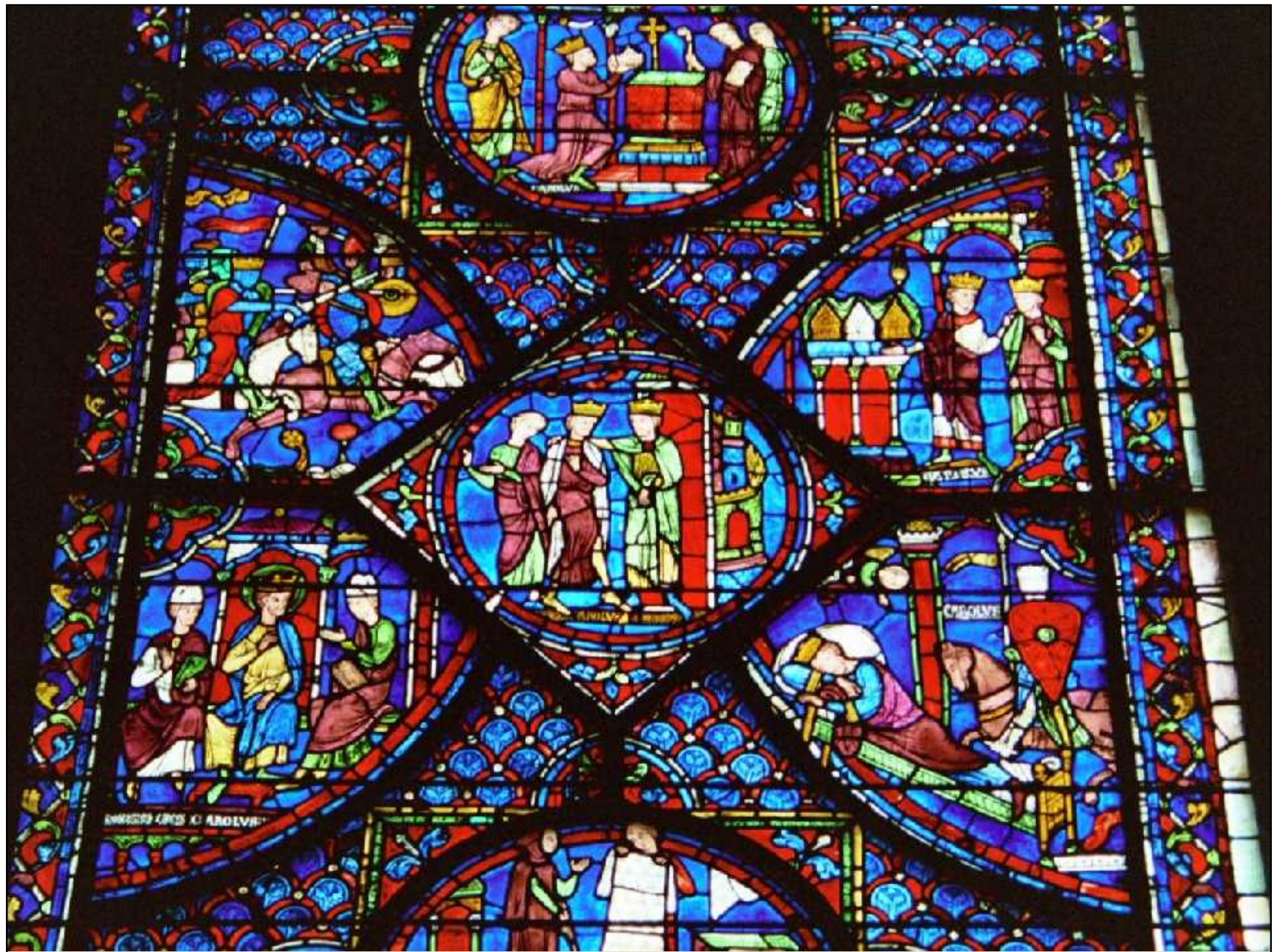

- Τεχνική της ελαιογραφίας και υαλογραφίας (βιτρώ) από τον 12^ο αι.

β. Τέχνη

Εποχή μετά τον Καρλομάγνο: περίοδος αβεβαιότητας και αναζητήσεων.

Οι λαοί και τα γερμανικά φύλα δεν περιφρόνησαν τα στοιχεία της καλλιτεχνικής τους παράδοσης αλλά τα διασταύρωσαν με την **ελληνορωμαϊκή και βυζαντινή τέχνη**, ενώ αργότερα δέχτηκαν την επίδραση της **αραβικής**.

Η εξέλιξη της **θρησκευτικής τέχνης** οφείλεται

α) στην ανερχόμενη παπική δύναμη και

β) στο θρησκευτικό ενθουσιασμό των πιστών.

Αρχιτεκτονική

1. Προκαρολίδεια αρχιτεκτονική: επηρεάστηκε από την ιουστινιάνεια αρχιτεκτονική (ναό της Αγίας Σοφίας). Το παρεκκλήσιο των ανακτόρων στο Άαχεν έγινε κατά το αρχιτεκτονικό σχέδιο του Αγίου Βιταλίου (Ραβέννα) και του ναού των Αγίων Σεργίου και Βάκχου (Κωνσταντινούπολη).

2. Ρομαντικός ρυθμός: έχει ως αφετηρία τη ρωμαϊκή βυζαντινή.

Κύρια χαρακτηριστικά του:

- συμπαγής και στέρεη δομή
- αψίδες
- ημικυκλικά τόξα και λίθινοι θόλοι
- πύργοι κωδωνοστασίων
- χρήση γλυπτικής ανθρώπινου σώματος (στο εξωτερικό του ναού)
- τοιχογραφίες (στο εσωτερικό)

Παράδειγμα: η μητρόπολη της Πίζας με το περίφημο κεκλιμένο κωδωνοστάσιο (12^{ος} αι.)

3. Γοτθικός ρυθμός

Κύρια χαρακτηριστικά του:

- μεγάλο ύψος
- τεθλασμένα και οξυκόρυφα τόξα
- χρησιμοποίηση εξωτερικών τοξοτών αντηρίδων για τη στήριξη των τοίχων
- μεγάλα παράθυρα με υαλογραφήματα

Παραδείγματα:

- Παναγία των Παρισίων (12^{ος} αι.)
- καθεδρικός ναός της Σαρτρ (12^{ος}-13^{ος} αι.)
- καθεδρικός ναός της Ρενς (13^{ος} αι.)
- καθεδρικός ναός της Κολωνίας (13^{ος} αι.)

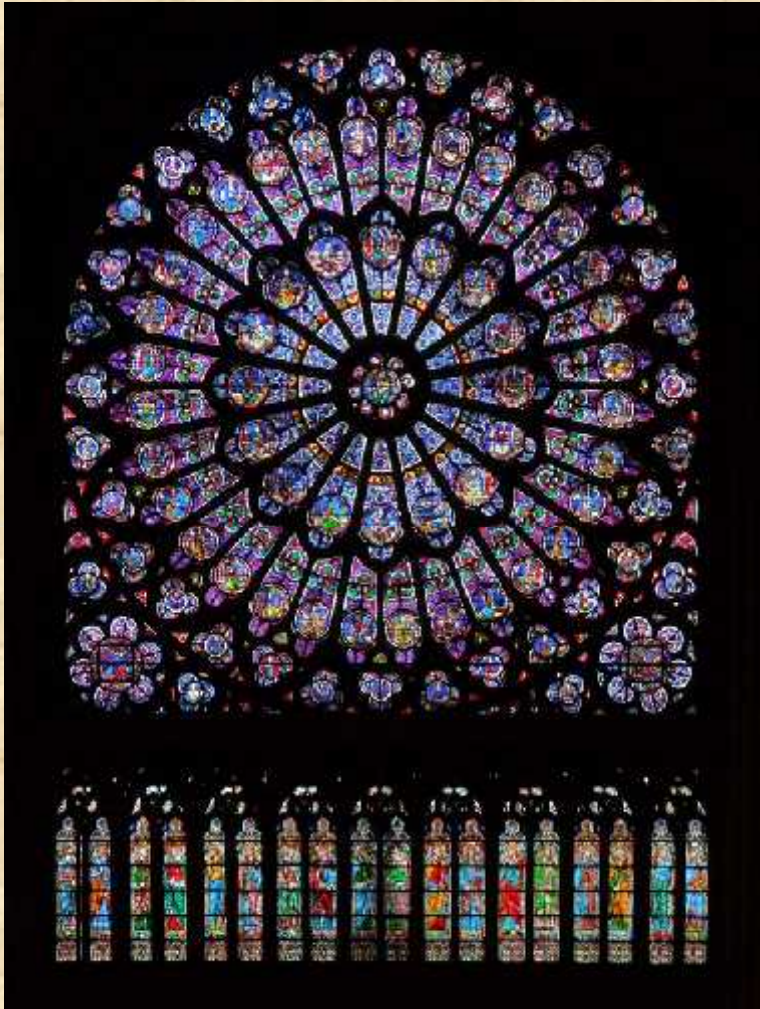

Ο καθεδρικός
ναός της Σαρτρ.

Πρόσοψη του καθεδρικού ναού της Ρενς, Γαλλία

Σαρτρ, Γαλλία, ο Αριστοτέλης

Σαρτρ, Γαλλία, κυρία και δαίμων

Ο καθεδρικός
ναός της
Κολωνίας.

Γλυπτική

Γλυπτό διάκοσμο από τότε που επικρατεί ο ρομαντικός ρυθμός.

Η γοτθική γλυπτική δημιουργεί έργα επηρεασμένα από την ελληνιστική τέχνη, αποδίδοντας με θεατρικό τρόπο τις σκηνές και εκφράζοντας αμεσότερα και εντονότερα τα ανθρώπινα συναισθήματα.

Ζωγραφική

Επηρεασμένη από τη βυζαντινή.

13^{ος} αι.: εκκοσμίκευση των θρησκευτικών θεμάτων στα οποία αντανakλάται η φεουδαρχική κοινωνική δομή και η αναπτυσσόμενη αστική τάξη.

Διεθνής γοτθικός ρυθμός:

- Απόδοση μορφών με φυσικό τρόπο.
- Δανεισμός στοιχείων από κλασική αρχαιότητα.
- Έμφαση στην απόδοση συναισθημάτων.

Τζιόττο (1266-1337)

Giotto

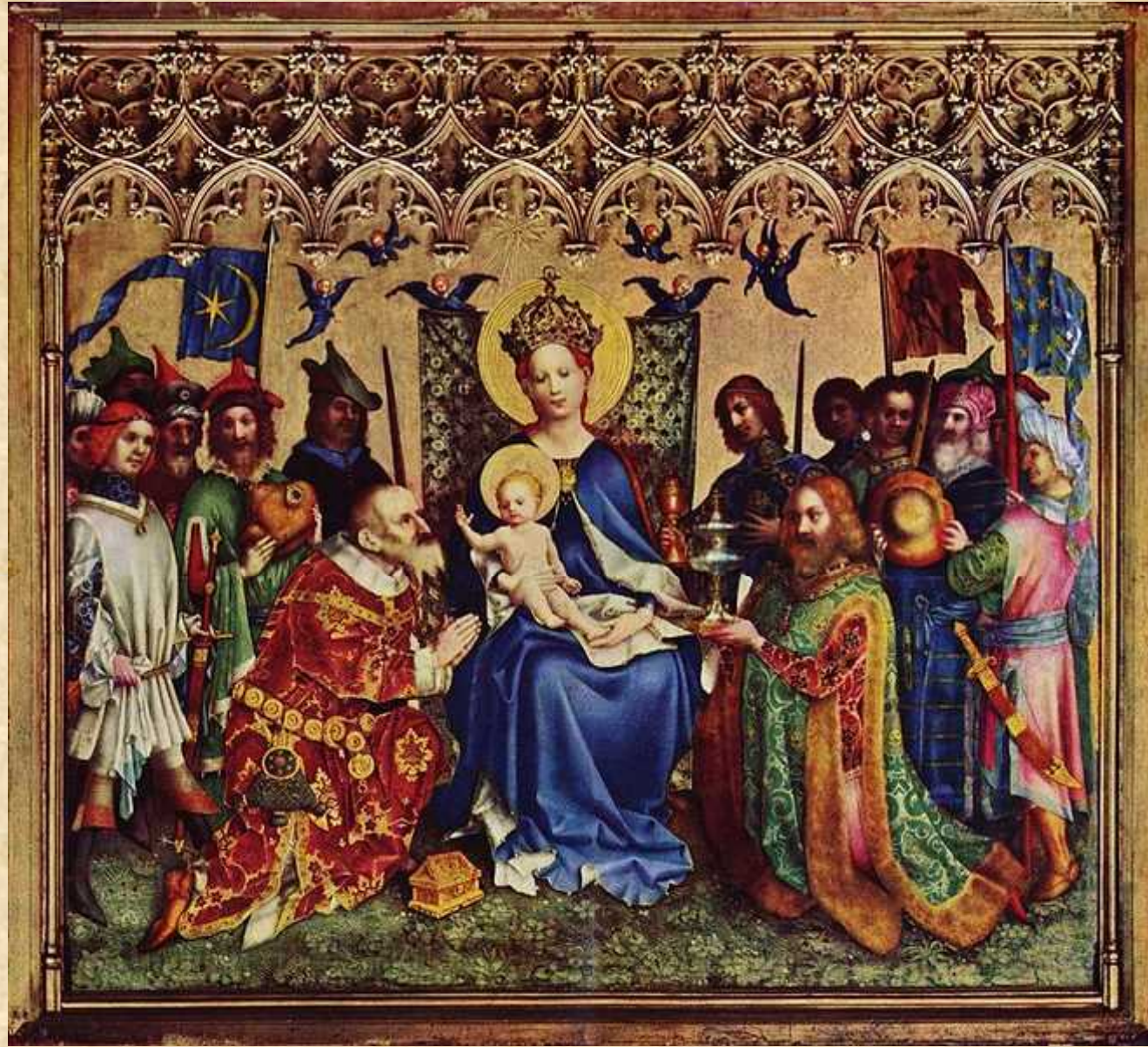
Ο Χριστός νίπτει τα πόδια των μαθητών Του. Τοιχογραφία του Giotto di Bondone

Ιερώνυμος Μπος: Η Τελική Κρίση. Η απεικόνιση της ιστορίας του κόσμου μέσα από το πρίσμα των εσχάτων. Νοσταλγική αναφορά στην εποχή όπου ο κόσμος ερμηνευόταν Θεολογικά.

Stefan Lochner, «*Τρίπτυχο των Τριών Βασιλέων*» (περ. 1440),
Κεντρικό Τμήμα, Καθεδρικός Ναός της Κολωνίας, Γερμανία.

Stefan Lochner, «*Η Μαντόνα στον Κήπο με τα Τριαντάφυλλα*» (περ. 1448), Wallraf-Richartz-Museum, Κολωνία, Γερμανία.

Giovanni_di_Paolo, Τα δώρα των μάγων

